המבדיל

בין קודש לחול, בין אור לחושך ברשתות החברתיות

אבי קראוס | מנהל שותף בחברת הפרסום פאסי.קראוס

אריאל אלחרר

שני אחים ניצולי שואה חוגגים מדי שנה סעודת הודיה ביום בו ניצלו מציפורני הנאצים ימ"ש, מרגש.

תמונת ניצחון

מתן בלומנבלט

משטרת ישראל: "אנחנו חד משמעית לא פורצים לאנשים לטלפון סתם" כתב: "אני עוד לא פרסמתי את הכתבה"

הסתכלות מבודחת על האח הגדול. וגם את זה הוא ידע קודם...

ארז כרמל

לפני 9 שנים צילמתי ילדה חולת סרטן שהחלום שלה היה סשן צילומים. הרופאים נתנו לה חודשים בודדים, צילמנו ובכינו.
אתמול היא התגייסה לחיל האויר, בריאה וחזקה יותר מאי פעם.
הסיפור שלה ילווה אותי כל חיי כדוגמא שאסור לוותר.

אופטימיות מבעד לעדשת המצלמה

יהודית קגן

הכנסתי ללוז של החינוך הביתי שלנו 'תה מנחה' עם וופלות וחלב ועכשיו הבת שלי מסתובבת בבית וצועקת 'מנחה! מנחה!' וזה מצחיק אותי בצורה לא פרופורציונלית

יש מניין?

שירית אביטן כהן

בת ה9 מסכמת את שלמדה היום על הפינוי מגוש קטיף: "הבטיחו להם שככה יהיה יותר בטוח. פינו אותם מבתים יפים ומהים הכי יפה שיש בגלל שראש הממשלה אריאל משהו אמר.. הם סתם שיקרו להם, כי בסוף עזה התקרבו ויורים הרבה הרבה יותר".

גם ילדה בת 9 מבינה שהמלך היה עירום. והוא עדיין באותו לבוש...

יאיר קראוס

נשבר שיא העומס על בתי החולים מתחילת המגיפה. ביקרתי היום באחד מביה"ח בצפון, הם לא רואים את הסוף ומבינים שהמסע הזה רק הולך להיות קשה יותר. בפסי הייצור במערכת הבריאות מאשימים את הממשלה שלא נערכה לקראת עוצמת האירוע הזה, גם כשהחליטה ללכת על מגה תחלואה בצל מחלות החורף #גל5 #ימי_קורונה

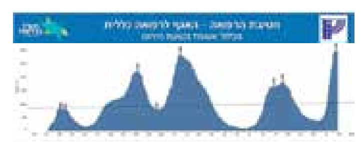

נשברים שיאים. נשבר הלב. נשברו כל ההבטחות.

שיבת ציון פרידמן

לשם ההשוואה: לשוטר שירה באיאד אל חאלק מתחיל המשפט בקרוב.
השוטרים שהרגו את אהוביה עדיין הולכים לעבודה כרגיל.
אז מה ההבדל?
במקרה הראשון זה שוטר שירה בטעות באזרח שנחשד כמחבל כשכל הדיווחים בקשר היו על פיגוע ירי, במקרה השני מדובר בתת אדם מהזן הנחות, נו אלו הנערי גבעות.

אסור להשוות. כבר אמרנו?

אריאל עידן

היה צפוי? לאחר כשבועיים כל הנטיעות שניטעו באזור שבט אלאטרש בנגב - נעקרו. כמו כן טרקטורים חרשו את האדמה והשביתו כל זכר מהנטיעות

תעשה פרצוף מופתע. ומבוזה.

NSO: סייבר התקפי בידיים של המשטרה

השבוע הארץ געשה בעקבות חשיפת העיתונאי תומר גנון לפיה משטרת ישראל הפעילה כלים של חברת NSO לטובת ריגול ומעקב נגד אזרחים, חשודים ושאינם חשודים.

מה זה בעצם אומר?

חברת NSO היא חברה ישראלית שהוקמה בידי יוצאי יחידות טכנולוגיות של אגף המודיעין, והיא מפורסמת ביכולות הפריצה, המעקב והריגול שלה באמצעות כלי תוכנה שונים ש"מתלבשים" על מכשירים סלולריים. פעילות החברה במדינות שונות מעוררת סערות פוליטיות, דיפלומטיות ומוסריות בעקבות השימוש בכלי סייבר "צבאיים" למטרות אזרחיות ולפגיעה לכאורה בזכויות האדם והפרט שהיא מאפשרת. עד החשיפה האחרונה, טענה החברה שמערכותיה אין מאושרות לשימוש עבור מספרי טלפון ישראליים. אך עם הפרסום השבוע נראה שצריך להתייחס אחרת לפעילות שלה – ולשיתוף הפעולה הבעייתי עם משטרת ישראל. מה יעלה בגורל הפעילות הזו בארץ? ימים יגידו... בינתיים כדאי להמשיך לשמור על החוק ועל הפרטיות שלנו, גם מול המכשירים הללו.

שוטרים וגנבים - חיילים ומחבלים

על הקשר בין טשטוש מושג 'האויב' לבין המקרה העגום של ירי בוחותינו על בוחותינו בעת חיפוש ציוד לחימה גנוב

אודי בן חמו

לפני כשבועיים בוצע פיגוע ליד היישוב נווה צוף בגזרת בנימין. לכאורה, עוד אירוע ביטחוני רגיל הדומה לאינספור אירועים מהעבר שלבושתנו ניכר שהתרגלנו אליהם. אך יש רגעים שכדאי לעצור לרגע ולהתבונן בהם לעומק, היות שהם מלמדים באופן סימבולי על כל מציאות חיינו.

מחבל הגיע ברכב לנקודה שבה ביצעו חיילים פעילות מבצעית, האיץ את רכבו לעברם ופגע באחד מהם.

תוך כדי הגעת הצוותים הרפואיים וטיפול בחייל הפצוע, נתפס המחבל עם רכבו כשהוא פצוע בינוני. בהמשך האירוע הוזנק מסוק לפינוי החייל, והרופא המטפל החליט להשהות את המסוק ולפנות להמשך טיפול רפואי גם את המחבל הפוגע יחד עם החייל הנפגע. החייל נשכב ונחגר על 'קרש גב' במסוק והמחבל ישב משוחרר ללא אזיקונים על ידיו. ממש הרמוניה אידילית.

אם כך, הנה היא לפנינו המציאות הישראלית ההזויה: מדינת ישראל, המשולה למסוק, מטפלת באויב ובאוהב באותה מידה. היא משהה טיפול בחייל פצוע ומאפשרת טיפול וי־איי־פי למחבל שאך לפני רגע ניסה לרצוח את אותו חייל. אם חשבנו שרעיונות ותפיסות עולם הם תחום לפלספנים, כעת עלינו להבחין כיצד רעיונות (פוסטמודרניים) פשוט הורגים אותנו.

לפני כשבועיים אירע אירוע טרגי בבקעת הירדן. כוח של שלושה מפקדי פלוגות מיחידת אגוז ולוחם נוסף יצאו לחיפוש אחר ציוד שנגנב מהם. בד בבד יצא קצין נוסף מהיחידה לחיפושים. שני הכוחות לא היו מתואמים. עם התפתחות החיפושים הופתע הקצין כשראה את החבורה בקרבתו וחשב שהם מחבלים חמושים המאיימים עליו. הוא ירה במהירות לאור תחושת הסכנה הסובייקטיבית שחש, וכך נהרגו מ'אש ידידותית' שני מפקדי פלוגות מטובי בניה של הארץ הזו.

סביב הלווייתו של רס"ן אופק אהרון ז"ל חשתי, שלבד מהכאב האובדן ושברונה של המשפחה, הייתה מועקה נוספת לשמע דברי ההספד הנוגים. לא בשל מה שנאמר שם אלא בעיקר בשל מה שלא.

איני מבקש לעשות שימוש ציני בטרגדיית ירי הדו"צ ולטעון שהיא נבעה ישירות מהנהלים הקלוקלים הללו. אך בבואנו לבחון אירועים עלינו להרחיק מבט ולבחון את הדברים בהקשרם הרחב ככל האפשר.

העיסוק באירוע הקשה הזה נע בין עיסוק רגשי מלא יגון, צער וכאב מובנים על אובדנם של שני קצינים יקרים, לבין חקר הכשלים הטכניים שבעטיים הדבר נגרם. הירידה הזו לפרטים הכרחית כמובן אך היא אינה מספקת. יש לומר את האמת. השאיפה לצמצם טרגדיות כאלו אפשרית אך קיומן בלתי נמנע.

מהו "העיקר החסר מן הספר"?

בעימות טלוויזיוני מדהים בין תא"ל בדימוס (!) גיורא ענבר לבין משה פייגלין (חפשו ביוטיוב) שאל פייגלין את ענבר אם הוא יוכל להגדיר מיהו האויב שמולו צה"ל מתמודד בעזה. ענבר גמגם ולא הצליח לענות תשובה סדורה. פייגלין לא ויתר ושאל: "מיהו האויב? החמאס או המנהרה?" ענבר המשיך למלמל ולגמגם במבוכה ולבסוף טען: "המנהרה..."

שוב, שימו לב לעוצמת הבלבול. מי ששימש בעברו כתא"ל איבד את היכולת לזהות את האויב שצה"ל נלחם בו. במצב עניינים עגום שכזה, מהיכן תגיע הפעולה הנחושה, החתירה למגע, היוזמה וההתקפיות כאשר המושג הבסיסי ביותר נעדר: "מול מי בכלל נלחמים"? להיכן נכווין את המאמצים? את מי נחנך את חיילנו לשנוא? כן, ממש לשנוא. היות שאנו נלחמים בפראי אדם וחיות טרף ולא באומללים ובקורבנות עקב 'קולוניאליזם'.

ואם אתם זזים בחוסר נוחות כשאתם קוראים דברים אלו, כדאי שתדעו שבמסמך צה"לי רשמי ישן משנות ה־50, שנקרא "הלקח שלמדו החיילים בקרב", הרבה לפני עידן ה'פוליטיקלי קורקט', תחת הכותרת "דרכים למלחמה בפחד" כתוב כך:

"גיוס הרצון להילחם – חייב הקצין לנטוע באנשיו את האמונה שהעמידה במלחמה היא הכרח, חייב הוא לעורר בקרבם גאווה על יחידתם, שנאה לאויב, הרגשת חברות. וכולם יהיו צועדים כאחד בלב בוטח לקראת הסכנה המשותפת".

והרי כיצד אפשר אחרת? גם כשמדובר בימינו במלחמות שונות לכאורה, כשנדרש ללחוץ על ההדק, יש להכשיר את הלבבות לעשות זאת במלוא העוצמה, המקצועיות והביטחון בצדקת המעשה ההכרחי.

הזירה כבר לא סטרילית

אם כן, כדי שחייל יוכל להפעיל את נשקו עליו לקבל 'רישיון להרוג'. 'רישיון להרוג' זה לא רק שם סרט של ג'יימס בונד, זהו מושג המאפשר כללים ברורים, אתיים ומקצועיים המאפשרים **ואף תובעים** פעולה. אך כאשר התפיסה הבסיסית העקרונית, בין אם סמויה ובין אם גלויה, היא של חוסר מוסריות מובנה בהפעלת נשק ועדיפות להימנע משימוש בו – אין שום משמעות לכללים, לאימונים ולשינון ההוראות. פעם יכולת להתגאות ב'איקס על הנשק'. לא כי זה היה נחמד כמו טיול בפארק, אלא כי זה היה הכרחי. אין סיפוק גדול יותר מלעמוד מול מציאות במצבה הקיצוני ביותר – ובכל זאת להצליח לפעול כשורה: למגר אויב ולסלק את הרע מן העולם.

היכולת הכמעט בלתי אנושית שנדרשת לשם הצלת חיים והגנה מפני אויב בקור רוח ניטלת מהלוחם במציאות שבה קיים נוהל נפסד, שעל פיו כמעט לאחר כל היתקלות שבאה לסיומה המוצלח – מיגור האויב – נדרשת חקירת מצ"ח כאילו מדובר בסכסוך שכונתי ולא במצב לוחמה בין לוחם מיומן, מאומן, אמין דיו, כדי שהמערכת תפקיד נשק קוטל חיים בידיו ותשלח אותו בלב כבד אך בנפש חפצה למשימתו הקשה מתוך אמון מלא בחינוך שהעניקה לו. איך ניתן לצפות מלוחם לבצע את ייעודו, כשקיימים נהלים לבחינת כל פעולה תחת מיקרוסקופ תרבותי מקולקל שמשמעותו – הבעה מראש של חוסר אמון מוחלט במקצועיות המבצעית שהוענקה לו וביכולת שלו להכריע על פי האימון שקיבל?

פה נמצאת אם כל חטאת. מכאן והלאה הכול זוהם, טומא וחולל. כל הפעלת הנשק מבחינה עקרונית, יסודית, הפכה למזוהמת. הזירה עצמה הפכה למזוהמת. מעתה ואילך ה'נבואה' רק הולכת ומגשימה את עצמה. לוחם שנשלח למשימה על ידי מערכת שמראש מטילה ספק בכשירותו לבצע משימות קשות, לעולם אין לצפות שיפעל באופן מיטבי! וכל עוד הדבר הנפסד הזה לא יעבור מהעולם, המצב רק יחמיר.

מדובר בצביעות, חוסר אינטליגנציה וחוסר היכרות עם מהות שדה הקרב. זוהי מניפולציה מכוערת לדרוש מלוחמים במצבי לחימה להתנהל כמו אנשי דיפלומטיה בריטים באירוע קוקטייל סטרילי ומלוקק. גם אם צפיתם בסרטון מבצעי מטלטל והכול נראה ברור, לעולם הצופה לא התוודע לפס הקול הנפשי של הנוכחים באירוע ולכן יש להיות צנועים עם הסקת המסקנות.

מחלות אוטואימוניות

שדה הקרב הוא 'יקום מקביל', מקום מורכב מאוד שבו גם המעשה הפשוט ביותר הופך למורכב, וכל דבר טריוויאלי הופך למסובך. בעיקר עקב סכנת החיים

דו"צ

פעם יכולת להתגאות ב'איקס על הנשק'. לא כי זה היה נחמד כמו טיול בפארק, אלא כי זה היה הכרחי. אין סיפוק גדול יותר מלעמוד מול מציאות במצבה הקיצוני ביותר – ובכל זאת להצליח לפעול כשורה: למגר אויב ולסלק את הרע מן העולם

המרחפת, הלחץ, הדחק והעובדה הפשוטה שבצידו השני של המתרס נמצא אויב מתוחכם, הרוצה לפחות כמונו להכריע ולנצח.

במציאות שכזו יימצאו תמיד טעויות ומעידות שונות, אפילו במציאות שבה ההגדרות ברורות, קל וחומר כאשר הן מעורפלות. אך מדוע אנו הופכים את חיי חיילנו ואזרחינו לכה מסובכים? מדוע מוטל על חיילים לחפש ציוד לחימה שנגנב משטח אימונים ולהכניס את עצמם למצבי אי בהירות מורכבים? האם זהו מצב הכרחי? האם זוהי ממלכת אי־הוודאות שאליה כיוון קלאוזוביץ? אלו הן הנסיבות הלא־הכרחיות שהטלנו על עצמנו בעיוורון ובחוסר דעת. להיכן אבדה ההרתעה המשדרת בפשטות שלא כדאי להתעסק איתנו? מדוע אנו מסבכים את החיים ללוחמינו הנדרשים לרכז את מרציהם בשיפור מצב הבסיס – שמירה על ציודם, במקום בשיפור איכותם המבצעית? בואו נודה ביושר: נהיה מורכב מאוד ללבוש פה מדים.

'מחלות אוטואימוניות' מוגדרות כך: "תקלה במערכת החיסון, שבה תאיה תוקפים את הגוף ללא סיבה. **מתקפה זו, שניתן לדמותה לצבא שיורה על כוחותיו** (כך במקור, אב"ח), מתרחשת באמצעות ייצור נוגדנים עצמיים וחלבונים מעוררי דלקת נגד רכיבים של הגוף".

להיכן אבדה ההרתעה המשדרת בפשטות שלא כדאי להתעסק איתנו? מדוע אנו מסבכים את החיים ללוחמינו הנדרשים לרכז את מרציהם בשיפור מצב הבסיס – שמירה על ציודם, במקום בשיפור איכותם המבצעית? בואו נודה ביושר: נהיה מורכב מאוד ללבוש פה מדים

הטרגדיה, שבה חיילינו ירו אלו על אלו, אינה מטאפורה, זוהי מציאות ממשית, המתרחשת מול עינינו כחלק מנוהל אובדני שגורם באופן שיטתי לכוחות הביטחון שלנו לעצור את ה'אוהב' מתוך אובדן היכולת להבחין בין אלו המגינים על חיינו לבין האויב שתובע לקחתם, ושנגדו אנו אמורים להילחם.

על מי מוטלת האשמה והיכן מוקד התיקון?

כרגיל בבמה זו, ניתן לומר כי הרעיונות המעצבים את חיינו הם מוקד השינוי המתבקש. מפעל ההתנחלות התודעתי הגדול של השמאל נחל הצלחה לא מבוטלת בחלחול רעיונותיהם. הם עשו זאת בחינוך, בתרבות, באקדמיה, במערכת המשפט, במכוני המחקר ובפקידות. ולמרות כל המאמץ האדיר והמתוחכם, ההצלחה חלקית בלבד. רבים לא קונים את הסחורה התודעתית המקולקלת הזו, וקיימת רתיעה ואף סלידה הולכת וגוברת מרעיונותיהם שהיגיון, מוסר ויצר הישרדות הם לא בדיוק הצד החזק שבהם.

מה שעומד במרכז ההוראה לחקור כל אירוע שהסתיים בחיסול מחבל – הוא התפיסה הפוסטמודרנית (שכרגיל טוענת את הדבר וגם את היפוכו) כאילו כל בני האדם שווים וזהים זה לזה. מחד גיסא – חיי החיילים שלנו, בנינו, וחיי המחבל שהורג בנו – ערכם זהה. כך איבדנו את הקשר שבין תכלית קיומו של צבא – להגנה (על מי? מפני מי?) כששולחים לוחמים לזירת קרב תחת פקודה לעשות את כל הנדרש כדי להגן על האוכלוסייה, בלי הגיבוי העמוק הנדרש לו – לא רק שהתוצאה תהיה אבדות בנפש מפאת היסוס ברגע האמת – אלא שחוסר הוודאות הקיצוני הזה יגדיל גם את כמות מקרי ירי הדו"צ.

את הרעיונות והתודעות עלינו לשנות, ויפה שעה אחת קודם. לאויב, מבית ומחוץ, יש לקרוא בשמו: אויב. ומאויב כידוע יש לסלוד, לא לראות בו שחקן לגיטימי. עלינו להפסיק לחיות בהכחשה תמידית, להפנים את הנושא ולעצב על פי זה את החינוך, את ההכשרה ואת המערכת המשפטית שצריכה לאפשר ולשרת את הטיפול באויב הזה.

המלאכה מורכבת פחות משאנו חושבים, היות שהסיטואציות ההזויות מתרחשות פה חדשים לבקרים. לרעיון המונגש בבהירות שתתיישב על הלב, יימצא תמיד קהל צמא לאמץ ולהפנים.

אם נדע ללמוד ולהפיק את הלקחים הנכונים מהאירועים הללו, תהיה זאת נחמתם ועילוי נשמתם של הנופלים על המאבק על חירותנו הפיסית והתודעתית גם יחד.

בחודש הבא תיפתח סדרת צבא וביטחון ב'פורום קפה שפירא' – מסוגיות בביטחון לאומי ועד לנושא האמור לעיל. עקבו אחר הפרסומים.